

Memorceremonio por la viktimoj de la atombombado de Nagasako

La 9-an, Nagasako festis la "Tagon de la Atombombo de Nagasako", markante la 80-an datrevenon de la atombombado. Memorceremonio por la viktimoj de la atombombado de Nagasako okazis ĉe la Pacparko, kie pluvivantoj kaj iliaj familioj omaĝis la viktimojn. Reprezentantoj el diversaj landoj observis momenton de silento ĉe la Pacmemora Ceremonio (11:02 a.m. la 9-an, ĉe la Pacparko en Nagasako).

Statuo por Pacmemoro

Ĉi tiu Statuo por Pacmemoro simbolas la deziron de la civitanoj de Nagasako por paco. (Alto: 9.7m, Pezo: 30t, Materialo: Bronzo, Artisto: Seibo Kitamura)

La skulptisto, denaskulo de Nagasako, kreis ĉi tiun statuon por simboli la amon de Dio kaj la kompaton de Budho. La dekstra mano montranta al la ĉielo reprezentas la "minacon de la atombombo", la etendita maldekstra mano reprezentas "pacon", kaj la malpeze fermitaj okuloj reprezentas "preĝojn por la animoj de la viktimoj de la atombombo".

Pacdeklaro

Urbestro de Nagasako, Suzuki Ŝiroo

La 9-an de aŭgusto 1945, atombombo estis faligita sur ĉi tiun urbon. Kiu povus esti imaginta, ke 80 jaroj pasis ekde tiu tago?

Bonvolu tuj fini la militon de "forto kontraŭ forto". Konfliktoj intensiĝas tra la mondo, pelataj de malica ciklo de konfrontiĝo kaj divido. Se aferoj daŭros kiel ili estas, ni iros al nuklea milito. Ĉi tiu minaco al la vivo de la homaro estas proksimiĝanta al ĉiu el ni vivantaj sur ĉi tiu planedo.

En 1982, la forpasinta Jamaguĉi Seĵi, la unua atombombo-pluvivanto, kiu parolis ĉe la ĉefsidejo de Unuiĝintaj Nacioj, priskribis la tiaman detruon:

"Ĉirkaŭ mi estis homoj kun elstarantaj okuloj, homoj kun ligno- kaj vitrosplitoj fiksitaj en siaj korpoj, juna patrino furioze ploranta tenante sian bebon kun la kapo duone detranĉita. Kadavroj kuŝis disĵetitaj kiel ŝtonoj ambaŭflanke."

Ĉe la fino de sia parolado, li faris potencan alvokon al la mondo, malkaŝante siajn proprajn vundojn.

"Rigardu atente mian vizaĝon kaj manojn. Ni ne rajtas permesi eĉ unu personon, inkluzive de la homoj de la mondo kaj infanoj ankoraŭ naskiĝontaj, suferi la morton kaj suferon kaŭzitajn de nukleaj armiloj, kiujn ni, la hibakuŝoj, spertis."

"Ne plu Hiroŝimo, ne plu Nagasako, ne plu milito, ne plu hibakuŝo."

*hibakuŝo, japana vorto signifanta atombombiton

Ĉi tiu kortuŝa krio estas la vera enkorpiĝo de la aspiroj de la hibakuŝoj. La neŝanceleblaj konvinkoj kaj agoj de la hibakuŝoj, kiuj kortuŝis la mondon per la povo de siaj atestoj, estis agnoskitaj lastjare, kiam la Japana Konfederacio de Organizoj por Suferantoj de Atombomboj kaj Hidrogenbomboj (Nihon Hidankjoo) ricevis la Nobel-premion pri paco.

Suferante pro profundaj fizikaj kaj mensaj cikatroj kaj luktante kontraŭ diskriminacio kaj malriĉeco, la organizo fondiĝis en 1956 en Nagasako per fonda deklaro, kiu deklaris: "Ni ne nur savu nin mem, sed ankaŭ, per niaj spertoj, savu la homaron de danĝero." "La homaro povas elimini nukleajn armilojn."

Multaj civitanoj simpatiis kun la hibakuŝoj, kiuj daŭre parolas kun forta espero, kaj la termino "mondcivilitano" fine enradikiĝis en Nagasako. Ĉi tiu termino enkarnigas la deziron transcendi barojn de raso kaj nacieco, kaj kunlabori kiel loĝantoj de unu granda planedo por konstrui pacan estontecon. Eble ĉi tiu perspektivo de "mondcivilitano" fariĝos la mova forto por reunuigi nian dividitan mondon.

Vi ĉiuj, mondcivitanoj !

Eĉ se la povo de ĉiu individuo estas malgranda, kiam kunigita, ĝi povas fariĝi

potenca forto por malfermi la estontecon. La hibakuŝoj montris tion per siaj agoj.

La unua paŝo estas koni la alian personon. Per dialogo kaj interagado, ni konstruu reciprokan komprenon kaj malgrandajn ligojn de fido. Ĉi tio estas grava rolo por ni kiel civila socio. Per sportoj kaj arto, kiuj povas esti konsiderataj tutmonda lingvo, kaj per progresintaj komunikiloj, ni havas kreskantajn ŝancojn por tutmonda interŝanĝo.

Nagasako nuntempe gastigas la Ĝeneralan Asembleon de « Urbestroj por Paco », grupon de proksimume 8 500 urboj el la tuta mondo. Lokaj komunumoj, la plej proksimaj al siaj civitanoj, ankaŭ profundigas siajn ligojn kaj plilarĝigas la cirklon de solidareco. Kiel tutmondaj civitanoj, ni konstruu empation kaj fidon kaj transformu ilin en forton por paco.

Al ĉiuj gvidantoj de ĉiuj landoj, kiuj estas parto de la tutmonda civitaneco:

Ĉi tiu jaro markas 80 jarojn de la fondo de Unuiĝintaj Nacioj, kun la decido "Neniam ripeti la hororojn de milito". Nun estas la tempo reveni al la principoj de la UN-Ĉarto, kiu estas ĝia fundamento, kaj restarigi la internaciismon kaj la internacian juron.

La venontjara Revizia Konferenco de la Traktato pri la Ne-Disvastigo de Nukleaj Armiloj (NPT) estos decida momento, kiu determinos la sorton de la homaro. Por certigi, ke Nagasako estu la lasta urbo trafita de atombombo, estas esence montri konkretan vojon al la abolicio de nukleaj armiloj.

Prokrastado jam ne estas akceptebla. Ni apelacias al la registaro de Japanio, la sola lando, kiu suferis atombombadojn dum milittempo. Bonvolu aliĝi al la pacaj idealoj de la Konstitucio kaj la Tri Ne-Nukleaj Principoj, kaj subskribi kaj ratifi la Traktaton pri la Malpermeso de Nukleaj Armiloj kiel eble plej baldaŭ.

* Tri Ne-Nukleaj Principoj : Ne posedi nukleajn armilojn, ne produkti nukleajn armilojn kaj ne permesi la enkondukon de nukleaj armiloj

Por tiu celo, mi petas la japanan registaron montri gvidadon en ŝanĝo al sekureca politiko, kiu ne dependas de nuklea malinstigo, inkluzive per la iniciato por krei Sennuklearmilan Zonon en Nordorienta Azio.

La atombombo-pluvivantoj, kies averaĝa aĝo nun estas pli ol 86 jaroj, ne havas multan tempon restantan. Ni forte instigas pluan plifortigon de subteno por atombombo-pluvivantoj kaj la tujan provizon de helpo por tiuj, kiuj ankoraŭ ne estas agnoskitaj kiel atombombo-pluvivantoj.

Ni esprimas nian sinceran kondolencon al tiuj, kiuj perdis sian vivon en la atombombado kaj al ĉiuj aliaj militviktimoj. Je la 80-a datreveno de la atombombado, Nagasako estas decidita daŭrigi sian mision transdoni la memoron pri la atombombado, komunan heredaĵon de la homaro, kiu devus esti transdonita tra la mondo, kaj enlande kaj eksterlande.

Por certigi, ke Nagasako restu eterne "la lasta urbo trafita de atombombo", ni deklaras, ke ni kunlaboros kun tutmondaj civitanoj por atingi la forigon de nukleaj

armiloj kaj daŭran mondpacon.

La 9-an de aŭgusto 2025, Urbestro de Nagasako, Suzuki Ŝiroo

Memormesaĝo

Guberniestro de la gubernio Nagasako, Ooiŝi Kengo

Antaŭ okdek jaroj, la lasta atombombo de la mondo forbruligis la homojn kaj urbojn de ĉi tiu lando. Ĝi prenis la altvaloran vivon de proksimume 74 000 homoj, lasante al la pluvivantoj de la homaro la realon, al kiu ni neniam devas fermi la okulojn.

Nukleaj armiloj estas malhomaj, ne nur prenante la vivon de sennombraj pacamaj civitanoj, sed ankaŭ detruante la vivon de tiuj, kiuj pludivas. La memoroj kaj sufero kaŭzitaj de la sola atombombo faligita sur Nagasakon antaŭ 80 jaroj estas neforviŝeble gravuritaj en niaj koroj, transcendantaj generaciojn, por ĉiuj el ni, kiuj vivas ĉi tie hodiaŭ.

Mi demandas al ĉiuj tra la mondo: Ĉu ĉi tiu mondo, kie ni vivas unu kontraŭ la alia kun nukleaj armiloj, estas la paca kaj sekura mondo, kiun vi deziras?

Imagu mondon, en kiu neanstataŭigeblaj familioj, amikoj kaj amataj hejmurboj estas bruligitaj kaj frakasitaj, neniam restarigitaj al la sama stato, per subita nuklearmila lanĉo. Mi demandas al gvidantoj tra la mondo: Ĉu vere ne eblas konstrui pacan kaj sekuran mondon sen dependi de nukleaj armiloj? Ĉu alfronti unu la alian per nukleaj armiloj, multe pli potencaj ol la atombombo, kiu detruis Nagasakon, estas la sola maniero, kiun gvidantoj povas trovi por garantii la sekurecon de sia popolo?

Dum nukleaj armiloj ekzistas, ne estas garantio, ke Nagasako restos la lasta urbo trafita de atombombo. Nun, gvidantoj tra la mondo, kaj ni ĉiuj, devas denove forte rekoni, ke la ekzisto de nukleaj armiloj prezentas konkretan minacon al nia estonteco kaj al la daŭripovo de la homaro. La mondo restas profunde dividita, kaj konfliktoj daŭras. Eĉ en ĉi tiu tempo, kiam ni deziras pacon, konfliktoj daŭre senkompatas prenas vivojn en konfliktaj zonoj, trenante senkulpajn homojn en konflikton kaj kreante tristecon kaj malesperon.

La 9-a de aŭgusto estas "Tago de Preĝo" por la homoj de la gubernio Nagasako, tempo por memori la viktimojn de la atombombo kaj renovigi nian promeson por paco. "Nagasako estu la lasta urbo trafita de atombombo." Mi kredas, ke nia daŭre pledado kaj tenado de ĉi tiuj vortoj estas la sola maniero krei pacan kaj vere daŭripovan mondon.

80 jaroj pasis ekde tiu tago. La neforgesebla memoro ĉi tie en Nagasako ne estas io, kio okazas al iu alia; ĝi restas realo, kiu povus okazi al vi iam ajn. Mi sincere esperas, ke la hodiaŭa ceremonio unuigos mondgviktojn kaj ĉiujn en ĉi tiu spirito, kaj servos kiel ŝanco por ni fari paŝon kune al la realigo de mondo libera de nukleaj armiloj.

Kaj ĉi tie en Nagasako, mi profunde dankas la sincerajn dezirojn de tiuj en diversaj pozicioj, kaj mi petas la registaron provizi helpon al la atombombo-pluvivantoj en Nagasako, kiuj estis en la samaj cirkonstancoj kiel tiuj, kiuj estis eksponitaj al la nigra pluvo en Hiroŝimo. Fine, okaze de ĉi tiu Pacceremonio por Memori la Viktimojn de la Atombombo, mi denove kuniĝas kun la popolo de la gubernio Nagasako por oferti miajn sincerajn kondolencojn al la animoj de la atombombo-viktimoj kaj preĝi por ilia ripozo en paco. Ĉi tiuj vortoj finas mian memorigon.

La 9-an de aŭgusto 2025 Guberniestro de la gubernio Nagasako, Ooiŝi Kengo

*** nigra pluvo**

Nigra pluvo estas speco de radioaktiva postlasaĵo, kiu falas post kiam atombombo estas faligita. Ĝi estas speco de gluiĝema, olesimila pluvo, kiu enhavas koton, polvon, fulgon kaj radioaktivan materialon, kiun levis la eksplodo de la atombombo.

Forta pluvo falis en Hiroŝimo poste laatombombado, ĉefe en la nordokcidenta parto de la urbo Hiroŝimo. Ĉar ĉi tiu nigra pluvo estis tre radioaktiva, tiuj rekte eksponitaj al ĝi suferis pro akuta radiada sindromo, inkluzive de harperdo, abunda sangado el la gingivoj, sangaj fekaĵoj kaj troa vomado de sango pro akuta leŭkemio, pro sekundara eksponiĝo.

Homoj ne sciis, ke la pluvo estis damaĝa, kaj multaj malsekiĝis pro la pluvoakvo kaj trinkis akvon el puto. Lastatempe la registaro eksubtenis iujn suferantojn pro la nigra pluvo en la malvasta erao, sed fakte troviĝas multaj suferantoj, kiujn la registaro ne agnoskis kiel la suferantojn de la nigra pluvo.

Rekordoj pri nigra pluvo ankaŭ restas en Nagasako. Sed la registaro neglektas la voĉojn de la suferantoj pro la nigra pluvo.

Promeso por Paco

Niŝioka Hiroŝi, Reprezentanto de Atombombo-Pluvivantoj

La 9-an de aŭgusto 1945, mi estis eksponita al la atombombo ene de la konstruaĵo de la Prefekta Mezlernejo de Nagasako, 3.3 kilometrojn for de la hipocentro. Mi estis 13-jaraĝa.

Mi aŭdis studenton laŭte raporti al la instruistaro pri la enhavo de la elsendo de la Okcidenta Milita Distrikto, ke "Du grandaj malamikaj aviadiloj direktiĝas okcidenten al la Duoninsulo Ŝimabara."

Post kelkaj minutoj, mi aŭdis la muĝadon de malamikaj aviadiloj, kaj tiu sono subite plilaŭtiĝis. La sekvan momenton, mia korpo estis envolvita en nekredebla lumo, kaj mi

pensis, "Bombo estis faligita sur la tenisejon de la lernejo," do, kiel mi estis trejnita en la bazlernejo, mi kovris miajn okulojn kaj orelojn kaj kuŝis sur la planko.

En la momento de la eksplodo, mi sentis kvazaŭ mia tuta korpo estus entombigita en maron de oranĝa kaj flava lumo. Tiam, grandega eksplodo frakasis la fenestron, kaj mi falis en la angulon de la ĉambro, tenante mian kapon. Miaj samklasanoj amasiĝis sur min, malfaciligante al mi spiri sub ilia pezo. Tamen, mi eskapis senvunde danke al tio, ke mi estis premita sub ili. Miaj samklasanoj estis kovritaj de sango kun iliaj korpoj trapikitaj de tranĉil-akraj rompitaĵoj fenestrovitroj.

Rigardante eksteren, mi vidis, ke kvankam domoj estis detruitaj, ne estis incendioj, eĉ ne fumo, tamen grandega fajra kolono leviĝis en la distrikto Urakami. Mi scivolis, kiel ununura bombo povus esti kaŭzinta tian vastan damaĝon.

Post tio, mi ŝirmiĝis en la bombŝirmejo de la lernejo dum ĉirkaŭ du horoj. Pensante, ke nun estus sekure, mi iris hejmen, nur por trovi la vojojn plenajn de homoj serĉantaj rifuĝon. Viro kovrita de sango, ne estis klare, ĉu li estis brulvundita aŭ tranĉita. Patrino promenanta kun sia bebo, ŝia vizaĝo sanganta. Homo, kies brako ŝajnis pendi de distranĉita brako. Tiaj homoj marŝis en grupoj de la distrikto Nakagaŭa-ĉoo al Hotaru-ĉaja. Malhelaj nuboj kovris la tutan ĉielon de Nagasako, kaj kvankam estis tagmezo en la somero, ĝi aspektis kiel suna eklipso. Kaj tiel la 9-a de aŭgusto pasis, kaj la milito finiĝis la 15an de aŭgusto.

Nur post la fino de la milito mi eksciis, ke la bombo estis atombombo, sed la hororo de la atombombo daŭris. Tio estis ĝiaj postefikoj. Kelkaj homoj, kiuj estis proksime al la hipocentro, estis protektitaj de fortikaj muroj kaj suferis nur malgrandajn vundojn, dum aliaj, kiuj laboris en subteraj fabrikoj, povis reveni hejmen senvunde. Tamen, eĉ ĉi tiuj bonŝancaj homoj iom post iom suferis pro sanganta gingivo, perdis siajn harojn, kaj mortis unu post alia. Sen medikamentoj kaj kuraciloj, la atombombo kaŭzis nevideblan teruron, kvankam la milito finiĝis.

Lastjare, la Japana Konfederacio de Organizoj por Suferantoj de A- kaj H-Bomboj (Nihon Hidankjoo), al kiu mi apartenas, ricevis la Nobel-premion pri paco. Ĉi tio estas rekono de nia kontribuo al la establado de monda paco. Kaj, kiel rezulto de ĉi tiu premio, homoj tra la tuta mondo rigardas nin. Mi sentis grandan signifon en tio. Ĉi tiu movado por paco neniam devas esti haltigita; ni devas daŭre antaŭenigi ĝin kaj pliiĝi la nombron de niaj aliancanoj.

Nia celo estas neniam uzi nukleajn armilojn; se ili estos uzataj, tio estos la fino. Ĉiuj protektu ĉi tiun belan Teron.

La 9-an de aŭgusto 2025

Niŝioka Hiroŝi, Reprezentanto de Atombombo-Pluvivantoj

被爆８０年の節目となる「長崎原爆の日」

を迎えた。長崎市松山町の平和公園では長崎原爆犠牲者慰霊平和祈念式典が営まれ、被爆者や遺族らが犠牲者を追悼した。

平和祈念式典には、昨年は招待されなかったロシアやイスラエルの大使が出席した。参列した被爆者からは「世界の国々が一堂に会し、平和を祈る機会ができたことは良かった」との声が聞かれた。

昨年は市がイスラエルを招待しなかったことに反発し、日本以外の先進７か国の大使が出席を見送った。また、市はウクライナを侵略するロシアと、支援するベラルーシについても招待しなかった。今年は市が方針を転換し、日本に大使館などを置く１５７の国・地域すべてに招待状を送った。

平和記念像

長崎市民の平和への願いを象徴する平和祈念像。（高さ：９.７ｍ 重さ：３０ｔ 材質：青銅 制作者：北村西望氏）製作者は、長崎出身の彫刻家で、この像は神の愛と仏の慈悲を象徴し、天を指した右手は“原爆の脅威”を、水平に伸ばした左手は“平和”を、軽く閉じた臉は“原爆犠牲者の冥福を祈る”という想いを込めました。

平和宣言（全文）

長崎市長 鈴木史朗

1945年8月9日、このまちに原子爆弾が投下されました。あの日から80年を迎える今、こんな世界になってしまうと、誰が想像したでしょうか。

「武力には武力を」の争いを今すぐやめてください。対立と分断の悪循環で、各地で紛争が激化しています。

このままでは、核戦争に突き進んでしまう——。そんな人類存亡の危機が、地球で暮らす私たち一人ひとりに、差し迫っているのです。

1982年、国連本部で被爆者として初めて演説した故・山口仙二さんは、当時の惨状をこう語っています。

「私の周りには目の玉が飛び出したり 木ギレやガラスがつきささった人、首が半分切れた赤ん坊を抱きしめ泣き狂っている若いお母さん 右にも 左にも 石ころのように死体がころがっていました。」

そして、演説の最後に、自らの傷をさらけ出しながら、世界に向けて力強く訴えました。

「私の顔や手をよく見てください。世界の人々 そしてこれから生まれてくる子供たちに私たち被爆者のような 核兵器による死と苦しみを 例え一人たりとも許してはならないのであります。」

「ノー・モア・ヒロシマ ノー・モア・ナガサキ ノー・モア・ウォー ノー・モア・ヒバクシャ」
この心の底からの叫びは、被爆者の思いの結晶そのものです。

証言の力で世界を動かしてきた、被爆者たちの揺るがぬ信念、そして、その行動が評価され、昨年、日本被団協がノーベル平和賞を受賞しました。日本被団協が結成されたのは、1956年。心と体に深い傷を負い、差別や困窮にもがき苦しむ中、「自らを救うとともに、私たちの体験をとおして人類の危機を救おう」という結成宣言をもって、長崎で立ち上がりました。

「人類は核兵器をなくすことができる」。強い希望を胸に、声を上げ続けた被爆者の姿に、多くの市民が共感し、やがて長崎に「地球市民」という言葉が根付きました。この言葉には、人種や国境などの垣根を越え、地球という大きな一つのまちの住民として、ともに平和な未来を築いていこうという思いが込められています。

この「地球市民」の視点こそ、分断された世界をつなぎ直す原動力となるのではないのでしょうか。

地球市民である、世界中の皆さん。

たとえ一人ひとりの力は小さくとも、それが結集すれば、未来を切り拓く大きな力になります。被爆者は、行動でそう示してきました。

はじめの一步は、相手を知ることです。対話や交流を重ね、互いに理解し、小さな信頼を重ねていく。これは、私たち市民社会の大きな役割です。

私たちには、世界共通の言語ともいえるスポーツや芸術を通じて、また、発達した通信手段を使って、地球規模で交流する機会が広がっています。

今、長崎で、世界約8,500都市から成る平和首長会議の総会を開いています。市民に最も身近な政府である自治体も絆を深め、連帯の輪を広げています。

地球市民として、共感と信頼を積み重ね、平和をつくる力に変えていきましょう。

地球市民の一員である、すべての国の指導者の皆さん。

今年は、「戦争の惨禍を繰り返さない」という決意のもと、国連が創設されてから 80 年の節目でもあります。今こそ、その礎である国連憲章の理念に立ち返り、多国間主義や法の支配を取り戻してください。

来年開催される核兵器不拡散条約（NPT）再検討会議は、人類の命運を左右する正念場を迎えます。長崎を最後の被爆地とするためには、核兵器廃絶を実現する具体的な道筋を示すことが不可欠です。先延ばしは、もはや許されません。

唯一の戦争被爆国である日本政府に訴えます。

憲法の平和の理念と非核三原則を堅持し、一日も早く核兵器禁止条約へ署名・批准してください。そのためには、北東アジア非核兵器地帯構想などを通じて、核抑止に頼らない安全保障政策への転換に向け、リーダーシップを発揮してください。

平均年齢が 86 歳を超えた被爆者に、残された時間は多くありません。被爆者の援護のさらなる充実と、未だ被爆者として認められていない被爆体験者の一刻も早い救済を強く要請します。

原子爆弾で亡くなられた方々とすべての戦争犠牲者に、心から哀悼の誠を捧げます。

被爆 80 年にあたり、長崎の使命として、世界中で受け継ぐべき人類共通の遺産である被爆の記憶を国内外に伝え続ける決意です。永遠に「長崎を最後の被爆地に」するために、地球市民の皆さんと手を携え、核兵器廃絶と世界恒久平和の実現に力を尽くしていくことをここに宣言します。

2025 年（令和 7 年）8 月 9 日

長崎市長 鈴木史朗

慰霊の詞

長崎県知事 大石 賢吾

80 年前、世界で使われた最後の原子爆弾は、この地で暮らしていた人々と街を焼き尽くしました。およそ 7 万 4 千人もの尊い命を奪い、そして生き残った我々人類に、決して目を逸らすことが許されない現実を残しています。

核兵器は、平和を願う多くの善良な市民の命を一方的に奪うだけでなく、生き残った者の人生をも破壊する非人道的なものです。80 年前、ここ長崎に落とされた一発の原子爆弾による記憶と苦しみは、世代を超え、今ここに生きる我々の中に消えることなく、刻まれています。

世界中の皆様に問います。核兵器を突きつけ合って暮らすこの世界は、皆様が求めている平和で安全な世界なのでしょうか。想像してみてください。ある日、突然放たれた核兵器によって、かけがえのない家族や友人、そして愛する故郷が焼き尽くされ、砕かれ、二度と元の姿に戻らなくなってしまった世界を。

世界中の指導者に問います。核兵器に頼らず、平和で安全な世界を築くことは本当にできないのでしょうか。ここ長崎を破壊し尽くした原子爆弾よりもはるかに強力な核兵器を突きつけ合うことが、国民の安全を保障するため、指導者の皆様が見出せる唯一の方法なのでしょうか。

核兵器が存在する以上、長崎が最後の被爆地であり続ける保証はありません。

今、世界中の指導者、そして我々は核兵器の存在が、私たち一人ひとりの未来を、人類の持続可能性をも脅かす、具体的な脅威であることを、改めて強く認識しなければなりません。

世界では、今なお分断が深まり、紛争が続いています。平和を願うこの時でさえ、紛争地では無惨に命を奪い合い、関係のない人々を巻き込み、決して元には戻せない悲しみと絶望を生み出し続けています。

8 月 9 日は、長崎県民にとって原爆犠牲者を慰霊し、平和への誓いを新たにする「祈りの日」です。「長崎を最後の被爆地に」

私は、この言葉を皆で訴え、守り続けることが、平和で真に持続可能な世界を作るための唯一の道であると信じています。

あの日から 80 年。ここ長崎で消えることのない記憶は、決して人ごとではなく、いつでも「あなた」へ起こりうる現実であり続けています。本日この式典が、世界の指導者やすべての皆様と想いを一つにし、共に核兵器のない世界の実現に向けた一步を踏み出すきっかけとなることを願ってやみません。

そして、ここ長崎の地においても、様々な立場におかれた方々の切なる想いを深く受け止め、政府におかれましては、広島で黒い雨に遭った方々と同じ事情にあった長崎の被爆体験者につきましても、救済をお願いいたします。

最後に、原爆犠牲者慰霊平和祈念式典に当たり、改めて長崎県民の皆様とともに、原爆犠牲者の御霊に謹んで哀悼の誠を捧げ、すべての御霊の安らかならんことをお祈りし、慰霊のことばといたします。

令和 7 年 8 月 9 日

長崎県知事 大石 賢吾

注：

黒い雨とは、原子爆弾投下後に降る、原子爆弾炸裂時に巻き上げられた泥やほこり、すすや放射性物質などを含んだ重油のような粘り気のある大粒の雨で、放射性降下物（フォールアウト）の一種である。

広島市では、主に北西部を中心に大雨となって激しく降り注いだ。この黒い雨は強い放射能を持つため、この雨に直接打たれた者は、二次的な被曝が原因で、頭髮の脱毛や、歯ぐきからの大量の出血、血便、急性白血病による大量の吐血などの急性放射線障害が起こった。水は汚染され、川の魚はことごとく死んで浮き上がり、この地域の井戸水を飲用した者の中では、下痢をすることが非常に多かったという。

従来、広島において黒い雨の降った範囲は、当時の気象技師の調査などにに基づき、爆心地の北西部に1時間以上降った「大雨地域」（南北19km、東西11km）と1時間未満の「小雨地域」（南北29km、東西15km）だとされ、国はそれに基づき「大雨地域」在住の被爆者にのみ健康診断やがんなどの特定疾患発病時の被爆者健康手帳の交付を行ってきた。だが、実際にはその地域よりはるかに遠い地域でも降雨が報告されており、この基準に対する批判が多かった。

近年になって降雨範囲が従来よりはるかに広いことが広島市による被爆者の聞き取り調査により判明した。さらに、広島大学原爆放射線医科学研究所の星正治教授らが2008年から2009年にかけて行った調査により、爆心地から8km離れた「小雨地域」の土よりセシウム137を検出した。

これらの事実を受け、広島市では2010年度から2年かけて改めて原爆投下当日の気象状況を元に黒い雨の降雨範囲のシミュレーションを行うことを発表した。広島市は降雨域の拡大を厚生労働省に求め、これによって、被爆者の援護対象の拡大などが期待されたが、厚生労働省の有識者検討会は2012年1月20日に、「降雨域を確定するのは困難」との結論を出した。

長崎でも、黒い雨の降雨記録が残っている。黒い雨は爆風や熱線の被害を受けなかった地域にも降り注ぎ、広範囲に深刻な放射能汚染をもたらした。

平和への誓い

被爆者代表 西岡 洋

1945年8月9日、私は爆心地から3.3kmの県立長崎中学校の校舎内で被爆しました。13歳の時でした。

「敵大型2機、島原半島を西進中」という西部軍管区の放送を生徒が大声で職員室に向かって報告しているのを聞いてから、何分も経たないうちに敵機の爆音が聞こえてきたかと思うと、その音が急に大きくなりました。次の瞬間、身体がすごい光に包まれ、私は「学校のテニスコートに爆弾が落とされた」と思い、小学生の時から訓練されていたとおり、目と耳を塞いだ姿勢を取り、床に伏せました。爆発の瞬間は、オレンジ色と黄色が混じったような光の海の中に一瞬全身が埋もれたような感覚でした。続いて、すさまじい爆風で窓ガラスが破壊され、私は部屋の隅に頭を抱えて転がり込みました。その上に級友が折り重なってきたため、その体重で息もできない有様でした。しかし私は級友たちの下敷きになったおかげで、無傷で済んだのです。級友たちはナイフのように尖った割れた窓ガラスが体に刺さり、血だらけになっていました。

さらに外を見渡すと、家々は壊れているのに火災は全く起きておらず、煙すら上がっていないのに、浦上地区には大きな火柱が上がっている。一発の爆弾だったはずなのに広範囲に被害が及んでいるのはどうしてかと、不思議に思いました。

その後、学校の防空壕に二時間ほど避難していたのでしょうか。もう大丈夫だろうと、帰宅の途についた道は避難してくる人たちであふれかえっていました。

火傷か切り傷なのかわからない血まみれの男性。顔から血を流している赤ちゃんを抱いて歩く母親。腕が切れて垂れ下がっているのではないかと思われる人。こういう人々が中川町から蛍茶屋の方向に群れをなして歩いてくるのです。薄暗い雲が長崎の空一面を覆い、辺りは夏の真昼だというのに、あたかも日食のようでした。

こうして8月9日が過ぎ、戦争が終わりました。この爆弾が原子爆弾というものだと知らされたのは戦争終結後のことでしたが、原爆の恐怖はさらに続きました。それは原爆による後遺症です。爆心地付近にいたけれども、頑丈な塀で守られ、軽傷で済んだ人や、地下工場で仕事をしていて無傷で帰宅した人たちもいました。ところが、それらの幸運な人たちも、次第に歯茎から出血し、髪の毛が抜け落ちて次々に亡くなっていったのです。薬もなく、治療方法も分からず、戦争が終わったというのに原爆は目に見えない恐怖をもたらしたのです。

昨年、私が所属する「日本被団協」がノーベル平和賞を受賞しました。これは私たちの活動が世界平和の確立に寄与していることが評価されたということに他なりません。そして、この受賞を契機として、世界中の人々が私たちを見てくれていることに大きな意義を感じました。

平和に繋がるこの動きを絶対に止めてはいけない、さらに前進させよう、そして、仲間を増やしていくことが、私たちが目標とするところです。

絶対に核兵器を使ってはならない、使ったらすべてがおしまいです。

皆さん、この美しい地球を守りましょう。

令和7年8月9日 被爆者代表 西岡 洋